

กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก

นายพจน์ ไชคส์วัตดีไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขานิเทศศาสตร์พัฒนการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1325-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Communication Strategies of Santi Asoke Group

Mr.Pote Chorksawatphisarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Accademic Year 2002

ISBN 974-17-1325-8

พจนี ไชคสวัสดิ์ไพศาล : กลยุทธ์การสื่อสารของกลุ่มสันติอโศก (Communication Strategies of Santi Asoke Group) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 196 หน้า. ISBN 974 ISBN 974-17-1325-8.

วิจัยการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก และกลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 16 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก ได้แก่ (1) การใช้พุทธปฏิบัติเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าเป็นสมาชิกเครือข่าย, (2) การจัดช่องทางสำหรับสมาชิกในการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอ, (3) การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการพัฒนาเครือข่าย และ (4) การสื่อสารผ่านสื่อ การสื่อสารแบบกลุ่ม และการสื่อสารแบบตัวต่อตัว เพื่อการสร้างเครือข่าย

2. กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการธำรงรักษาเครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก ได้แก่ (1) การใช้หนังสือเครือข่ายชุมชนชาวอโศกเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวอโศกกลุ่มต่างๆ, (2) การใช้สมุดตรวจศีลในการพัฒนาสมาชิก, (3) การเน้นคุณภาพสมาชิกมากกว่าการขยายปริมาณสมาชิก, (4) การใช้วันสำคัญทางศาสนาเป็นช่องทางในการรักษาความสัมพันธ์เครือข่าย และ (5) การใช้สื่อหลากหลายชนิดเพื่อการเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศก

3. กลยุทธ์การสื่อสารในการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มสันติอโศกสู่สาธารณชน ได้แก่ (1) การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มสันติอโศกที่ชัดเจน, (2) การนำเสนอวิถีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวอโศกผ่านสื่อบุคคล, (3) การตั้งชื่อของชาวอโศกที่เน้นความเป็นธรรมชาติและความเป็นไทย, (4) การผลิตสินค้าและร้านค้าตามแนวความคิดพหุวัฒนธรรมระบบบุญนิยม และ (5) การนำเสนอเรื่องต่างๆ ของกลุ่มสันติอโศกผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่ออนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4385250028 : MAJOR Development Communication

KEYWORD : COMMUNICATION STRATEGIES/ NETWORK FORMING/ NETWORK MAINTAINING/
IDENTITIES/ SANTI ASOKE GROUP.

POTE CHORKSAWATPHISARN : COMMUNICATION STRATEGIES OF SANTI ASOKE
GROUP. THE THESIS ADVISOR : PARICHART STHAPITANONDA SAROBOL, Ph.D, 196
pp. ISBN 974-17-1325-8

The objective of this research is to study the communication strategies of Santi Asoke group in network forming and maintaining, and in presenting their identities to the public. Documentary research and depth interview with 16 key informants were used to complete the study.

The results are as followed :-

1. The communication strategies of Santi Asoke group in network forming are (1) the use of the Buddhist ways of life for the entry point of the memberships, (2) the channel management for the memberships in the meeting regularly, (3) the use of Buddhist holy days for the channel in developing the network and (4) the communication by using the media, group communication and face-to-face communication for forming the network.

2. The communication strategies of Santi Asoke group in network maintaining are (1) the use of Santi Asoke network book in communicating among Santi Asoke networks, (2) the use of the commandments of the Buddha's checkbook in developing the membership, (3) the emphasis on the quality of the memberships more than the quantity of the memberships, (4) the use of Buddhist holy days for the channel in maintaining the relationship of the network and (5) the use of the various kinds of media to publicize the information of Santi Asoke group.

3. The communication strategies of Santi Asoke group in presenting their identities to the public are (1) the distinguishing assignments in the objectives of Santi Asoke group, (2) the presentation of Santi Asoke's Buddhist ways in dairy life by using the individual, (3) the name of the memberships related to the nature and the aspect of Thai, (4) the concept of meritorious business in the stores and products and (5) the presentation in the thinking ways of life, Santi Asoke's Buddhist ways of life and the network activities by using the printed media and mass media.

Department Public Relations
Field of Study Development Communication
Academic year 2002

Student's signature *P. Chank*
Advisor's signature *Parichart*
Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากการสนับสนุนจาก ผศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ กรรมการวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มาตลอด เพื่อการนำเสนอผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลผู้ซึ่งปรารถนาจะแสวงหาความรู้เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยใคร่ขอบพระคุณ รศ.ดร.ธนวิ บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้และคำชี้แนะ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของ คุณรวงข้าว ชวรินทร์ฟ้า ปฎิคมชุมชนสันตินาคาร และบรรณารักษ์ห้องสมุดผู้ปฏิบัติธรรม ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานเพื่อการเก็บข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเครือข่ายกลุ่มสันติอโศก ตลอดจนคณะกรรมการชุมชนสันตินาคาร ตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ พร้อมทั้งให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัว และเพื่อนๆ นิเทศศาสตร์พัฒนาการทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดมา จนผู้ทำวิจัยสามารถทำการวิจัยขั้นนี้ได้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

พจนี ไชคส์สวัสดิ์ไพศาล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญรูปภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
ปัญหำนำการวิจัย	9
วัตถุประสงค์การวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย	10
คำนิยามศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย	10
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
- แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและการสื่อสาร	12
- แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย การสร้างเครือข่าย และการธำรงรักษาเครือข่าย	22
- แบบจำลองการสื่อสารเชิงลู่เข้า	49
- แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการสื่อสาร	52
- แนวคิดเชิงสัญญาวิทยา	57
- แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์	62
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	79
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	79
การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย	83
การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูลการวิจัย	84
บทที่ 4 ผลการวิจัย	85
ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มสันตติโคก	85
ผลการวิจัยข้อที่ 1 : กลุ่มสันตติโคกมีกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อการสร้างและการธำรงรักษาเครือข่ายอย่างไร	118
ผลการวิจัยข้อที่ 2 : กลุ่มสันตติโคกมีกลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่มผู้สาธารณชนอย่างไร	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย	135
การอภิปรายผลการวิจัย	153
ข้อเสนอแนะ	161
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	162
รายการอ้างอิง	163
ภาคผนวก	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	196

สารบัญญรูปภาพ

	หน้า
โครงสร้างองค์กรของชาวอโศก	5
วงจรชีวิตของกลุ่ม	17
การเชื่อมโยงของบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม	
และกลุ่มต่อกลุ่ม/เครือข่ายต่อเครือข่าย	23
ความเข้าใจร่วมกันลักษณะการลู่เข้าหากัน	50
แบบจำลองการสื่อสารเชิงลู่เข้า	50
เครือข่ายการสื่อสารแบบตัววาย	53
เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ	54
เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่	54
เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม	55
เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง	55
กระบวนการสร้างความหมาย 2 ระดับ	54
การก้าวหน้าของชาวอโศก	84
ลำดับชั้นในกลุ่มสันติอโศก	86
โครงสร้างองค์กรของกลุ่มสันติอโศก	88
เครือข่ายของกลุ่มสันติอโศก	91
การเชื่อมโยงเข้าหากันของกลุ่มสันติอโศกกระยะสร้างเครือข่าย	108
การเชื่อมโยงเข้าหากันของกลุ่มสันติอโศกกระยะธำรงรักษาเครือข่าย	124